

Narodne pesni.

Nabral S. Rutar.

1.

Soldatovo pismo.

(Znana po vsem Goriškem.)

Pismo hotel bi pisat',
 Ko b' ga mogel odposlat',
 Moj'mu oču, materi,
 Moji ljubi sestrici. —
 Tičica je priletela,
 Na kosarni obsedela:
 „Piši pismo, mlad soldat,
 Daj po meni ga poslat'!“
 Piše pismo mlad soldat,
 Predno gre na vahto stat':
 „To vem, kje sem rojen bil,
 Ne vem, kje bom smrt storil.
 Al na polji, al na cesti,
 Bog ve, na katerem mesti,

Jutre bomo s šturmom vstal',
 Bomo vročo kri prelivál',
 En'mu pojde glava preč,
 Drug'mu skozi srce meč.“ —
 Oče mi to pismo bere,
 Materi se solza udere:
 „Kolkokrat sem jaz vstajala,
 Da sem njega prekladala,
 Zdaj pa gre od mene preč,
 Da ne bom ga vid'la več:
 Eno mašo čem plačati,
 Pri Marij' se more brati,
 Mašnik bo to mašo bral,
 Sin pa bo na vahti stal.“

2.

Soldaška.

(Iz bačke doline na Tolminskem.)

Sem pobič zdaj star še le osemnajst let,
 Pa hočejo me že k soldatom vzet;
 Kakó bom soldat,
 K' sem pobič premlad,
 K' ne morem še puške držat'?

V kosarno sem prišel korajžen, vesel,
 Sem puško zagledal, jokáti začel.
 „Oj srček ti moj,
 Nikar ne žaluj,
 Z veseljem zavriskaj, zapoj!“

Pri fari zvonovi prav milo pojó,
 Ker jemljejo ljub'ce od fantov slovó;
 Jemljejo slovó,
 Da nikoli takó,
 Nazaj jih nikól' več ne bo!

Gotovo jaz tudi na vojsko bom dan,
 Gotovo jaz tudi ob glav'co bom djan:
 „O Jezus ti moj,
 Te prosim lepó,
 Vzemi mi dušo v nebó!“

3.

Srečna smrt.

(Iz bačke doline na Tolminskem.)

Oj rasi, rasi rožmarin,
 In tudi druge rož'ce ž njim.

Saj rožmarin ima svoj duh,
 Naj bode zelen, al' pa suh.

Če jaz ko deklica umrem,
Imela krancelj bom zelen,
Z rumeno peno pozlačen,
Na mojo glav'co položen,
V beli prt zavita bom,
Zvonil mi bode vél'ki zvon. —
Zvonovi lepo pojejo,
Na britof mene vabijo.

Ko v zemljo mene zagrebó,
Od zgor mi tič'ce zapojó:
„Tukaj počivala ti boš,
Zadosti bratov imela boš.
Tukaj so sestre, brateci
In tvoji tud' sosedje vsi.
Če ti je b'ló na svet' hudó,
Saj ti v nebesih bo lepó.“

4.

Dekliška žalost.

(Zapisal Fr. Meden v Senožečah.)*

Cele noči
Oko mi solzi,
Pri mojem sreci
Veselja več ni.

Šlo je za goró
Šlo je za vodó,
Nikdar več, nikdar
Nazaj ga ne bo.

Ljubček ljubljén,
Na vojski vstreljén,
Nikdar, oh nikdar
Ne bo ga več k men'!
Šlo je za goro i. t. d.

Ptički pojó,
Rož'ce cvetó,
Moj'ga veselja
Nazaj več ne bó.
Šlo je za goro i. t. d.

Fantje pojó,
Čez polje gredó,
Moj'ga veselja
Nazaj ne nesó.
Šlo je za goro i. t. d.

Dokler živim,
Žalost trpim,
O da bi me nesli,
Skoraj za njim!
Šlo je za goro i. t. d.

5.

Mlada nuna.

(Iz Kanala na Goriškem.)

„V klošter pojdem, nuna bom,
Ljubila tebe več ne bom!“ —
V klošter šla, je nuna b'la,
Skoz okence je gledala;
Dolí je vid'la hudega
V podobi svoj'ga ljubega.
V roke vzame roženkranc,

Zaluči ga dolí na tla:
„Dolí ti bodi, dól' ti stoj,
Jaz te ljubila več ne bom!“
V roke vzame bukvice,
Zaluči jih čez okence:
Dolí ti bodi, dól' ti stoj,
Jaz te ljubila več ne bom!“

*) Glej dunajski „Zvon“ l. 1880. str. 311.

V roke vzame špikast nož,
Zasuče ga tje v srčece. —
Najstarša nuna pozvoni,
Najmlajše le k molitvi ní.
„Oj pojte gledat, kam je šla,
Oj pojte gledat, kje bi b'la!“

Najmlajša nuna v postlji leži,
V prsih špikast nož tišči. —
Vse to so uzrok oče in mat',
Ki čejo hčerko v klošter dat',
Kadar že ve, kadar že zna,
Kaj je ljubezen fantovska!

6.

Zaljubljeni.

(Zapisal Fr. Meden v Senožečah.)

Jaz imam pa ljubico,
V gradu za kuhar'co,
Života je belega
In srca pohlevnega;
Nje lice ko mlečece,

Je gladko ko jajčece,
In tanka ko strunica:
Tak moja je ljubica.
Kdor bo jej tadel dal,
Ma bom po glavi dal.

7.

Vasovalna.

(Zapisal Fr. Meden v Senožečah.)

Celo noč grmi in bliska,
Ljubček moj po polji vriska,
Vriskaj, vriskaj, ali poj,
Saj še prideš k men' nicoj!
Prišel je pod okence,
Trkal je na durice:
„Vstani ljub'ca, odpri mi,
Saj zadosti spala si!“
„Saj bi hitro vstajala,
Pa sem pošto zvedela,
Zved'la pošto sem le-tó,
Da imaš drugo ljubico.“
„Ljub'ca tega ne verjami,
Le samó menè objami!“ —
„Tebe ljubim samega,
'z moj'ga srca pravega.“ —
Z jedno roko odpirala,
Z drugo me je objemala,
Tolk' časa me objemala,
Da v rokah m' je zadremala.
Ljubica k oknu je vstala,

Svetle zvezde pregled'vala:
„Zvezde že onkraj gredó,
Vstani ljubček, pojd' domó!“
Ljub'ca je na ganjki stala,
Svetle zvezde pregled'vala:
„Zvezde ní nobene več,
Vstani ljubček, pojdi preč,
Da ne bodo te sreč'vali',
Da ne bodo te spraš'vali:
Kod si hodil, kje si bil,
Da si čevljičke rosil?“
„Jaz sem hodil po dolinah,
Jaz sem hodil po planinah,
Kod' sem hodil, kjer sem bil,
Mlade tič'ce sem lovil.“
„Bodo lj'djé z glavo majali
In te zopet izpraš'vali:
Kake so pa tiste tič'ce,
K' imajo rudeče lič'ce,
K' imajo črne oči,
Pri njih so kratke noči?“*)

*) Posamezni deli te pesni bili so že večkrat natisnjeni, ali v popolni obliki imamo jo le tu.

kazal je v vsej njegovi nagoti bedno stanje obubožanega naroda, kmečkih ljudij, katerih nikdor ne varuje svojih nečloveških oderuhov. Pesni Nekrasovljeve s svojo novo, nekam publicistično obliko, posebno pa s slikanjem življenja, kakor je v resnici in sicer od vseh njega strani, s svojo živo besedo in zvonečimi vèrzi — izpremenile so mahoma ukus bralcev ter odvermile jih od romantičnih pesnikov, ki so opevali luno in zvezde, slavce in dekleta, ter so plavali v ljubezni in nasladi: „kajti sramota je, danes, v času reve, opevati raj dolin, krasoto nebes, morje in žensko lepoto!“ pravi Nekrasov v uvodni „Pesnik in občan“. In glej! vse občinstvo je zavpilo ž njim: „Ne, z nežno pesnijo nas ne upogneš, pesnik, ki licemerski zagovarjaš razkošje!“ Želelo je od pesnika novih mislij.

In teh mu je Nekrasov obilo podal. Glavna smer pesnij, izdanih l. 1857., kjer ne najdeš niti jedne iz mladostnih njegovih poskušenj, natisnenih pred 17. leti v zbirki „Mečty i zvuki“ — glavna smer nove zbirke je satira, tista satira, ki je pridobila Nekrasovu priimek „pesnika proganjanih in stiskanih“; vèrz njegov imenuje se železen, napolnjen z jezo in grenkostjo; svojo muzo je imenoval sam „muzo maščevanja in tožbe“.

(Dalje prih.)

Narodne pesni.

Nabral S. Rutar.

8.

Vasovalna.

(Izpod Krna.)

Sem mislil s'noči v vas iti,
Pa b'la je megla v jezeri.
Prosila ljub'ca je Bogá,
Da megla šla bi 'z jezera.
Je ljub'ca b'la uslišana,
Da megla šla je 'z jezera.
Meglica se je vzdig'vala
In ljub'ca se oživljala.
Moj oča 'ma konjička dvá,

Oba sta lepa belčeka.
Bom prosil očka jednega,
Ko pojdem v vas, pojezdim ga,
Čez to dolin'co rožnato,
Pod moje ljub'ce kamrico.
V vsi deželi luči ní,
Pri moji ljub'ci gore tri.
Jedná gori do polnoči,
In drugi dve do bel'ga dne.

Konjič pod oknom zrizgeta,
In ljub'ca s hiše priskaklja.
Z jedno rok'co mi odpirala,
S to drugo me objemala.
Konjiča dene v štalico,
Al' mene v svetlo kamrico;

Konjiču daje vode pit',
Al' meni sladko vince vžit';
Konjiču da pšeničice,
Men' pa rudeče ličice;
Konjiču da ovsà, sena,
In meni ljub'ca, kar ima!

9.

Kolednica

o početku sv. Višarij.

(Iz Dutovelj na Krasu.)

Dobro jutro Bog daj, deklica,
Deklica pobožna, póstena!
Mi ti hočemo sveto pesem peti
Od tega leta novega,
Od tega rojstva božjega,
Od letih svetih kraljev treh,
Od letih svetih praznikov,
Ki nam je Bog dal čakati,
Zdravim, veselim, vživati. —
Marija vzdigne se in gre
Pod to goro Višarije.
Marija doli sedala,
Da sinka bi previvala,
Previvala, počivala,
Grešnikom grehe odpuščala:
Odpusti Bog nam in Marija
In vsa nebeška družina!
Marija vzdigne se in gre
Do sredi gore visoke.
Marija doli sédala,
Da sinka bi previvala,
Previvala, počivala.
Pri tem je Bog dal beli dan,
Ker s' ga je 'zvolil Jezus sam.

Marija ugleda jagra dva,
Jagra dva, strelca oba.
Marija pravi, govori:
„Počas', počas', jagra vidvá!“
Nič jagra nista marala,
K licem puške pritiskala,
Da bi Marijo strelila.
Marija pravi, govori:
„O Bog, o Bog, o vel'ki Bog!
Da b' milost dal mi Bog,
Prej ko bosta mene strelila,
Da bi kamen ratala!“
Marija tega 'zrekla ní
In že sta kamen ratala.*) —
Marija vzdigne se in gre
Na vrh te gore visoke.
Po gori se je šetala,
Po gori gor, po gori dol,
In si je sedež 'zbirala,
Kje bi se cerkev zidala,
Da b' v njej Marija bivala
Grešnikom grehe odpuščala:
Odpusti Bog nam in Marija
In vsa nebeška družina!

*) Romarji sv. Višarij kažejo dva kamena na bližnji gori, ki predstavljata baje okamenela strelca.

